

Інструкція до самостійної роботи №4

Тема: Організація робочого місця бухгалтера.

Мета: Вивчити принцип організації системи БО з використанням АРМ.

Основні питання теми:

1. Діяльність бухгалтера в процесі застосування АРМ.
2. Діалогова автоматизована форма БО.
3. Технологія облікового процесу на АРМ.
4. Організація системи БО з використанням АРМ.
5. Організація АРМБ.
6. Склад файлової системи АРМу.

Рекомендована література:

1. Сусіденко В. Т. Інформаційні системи і технології в обліку. Навчальний посібник. Інтернет-книгарня: Центр навчальної літератури, 2023.

Завдання до самостійної роботи №4

1. Записати:

- функції бухгалтера в процесі застосування АРМ;
- принципи діалогової автоматизованої форми БО;
- етапи технології облікового процесу на АРМ;
- принципи організації системи БО з використанням АРМ;
- організація АРМБ за функціональним принципом;
- елементи файлової системи АРМу.

Питання для самоконтролю:

1. Які функції бухгалтера в процесі застосування АРМ?
2. Пояснити принципи діалогової автоматизованої форми БО.
3. Навести етапи технології облікового процесу на АРМ.
4. Охарактеризувати принципи організації системи БО з використанням АРМ.
5. Як організовується робота АРМБ за функціональним принципом?
6. Які елементи входять до складу файлової системи АРМу?

Вид контролю:

поточний – семінарське заняття №4.

Опорний конспект

Основні елементи автоматизованої форми БО є більш розвиненими в АРМі. У процесі застосування АРМ функції бухгалтерів змінюються наступним чином:

- основним обов'язком бухгалтера, відповідального за ведення обліку на конкретній ділянці, є обробка локальної інформації на відносно невеликій інформаційній базі; або інформація надходить у вигляді заповнених первинних документів з регламентованою структурою, або первинний документ заповнюється і оформлюється на комп'ютері безпосередньо бухгалтером;

- обробка документів полягає у відображенні інформації з документів в облікових регістрах шляхом введення їх реквізитів та формування проведення;
- обробка облікової інформації суворо регламентується як інструктивними матеріалами, так і технологією роботи з нею в системі.

Перехід до нової технології автоматизованої облікової праці зумовив необхідність перегляду і якісної зміни методологічних положень БО, що склався в умовах централізованого застосування універсальних ЕОМ загального призначення.

В умовах застосування АРМ бухгалтера розробляється нова форма БО – діалогово-автоматизована (людино-машинна).

Діалогова автоматизована форма БО ґрунтується на таких принципах, як: автоматизація документування господарських операцій; організація файлової системи; чергування сеансів активного діалогового режиму й автоматичного режиму в процесі формування вихідної інформації.

У загальних рисах технологія облікового процесу на АРМ складається з таких етапів, як: збирання облікових даних і введення їх у ПЕОМ; створення ІБ; оброблення інформації на ПЕОМ; видання результативної інформації; зберігання інформації (в тому числі інформації минулих періодів).

В основу організації системи БО з використанням АРМ мають бути покладені такі принципи, як: автоматизоване оброблення облікових даних у реальному часі безпосередньо на робочих місцях бухгалтерів; взаємодія бухгалтера з ІС в діалоговому режимі; організація первинних документів на носіях, що читаються машиною; організація реєстрів аналітичного та синтетичного обліку у пам'яті ПЕОМ, формування і видання результативної інформації в режимі запиту і в необхідному для бухгалтера обсязі.

АРМ бухгалтера у системі управління підприємством розглядається як робоче місце, оснащене ПЕОМ, яке дає змогу автоматизувати одержання, організацію, оброблення та передавання облікової інформації, залишаючи за бухгалтером функції управління і контролю над інформаційним процесом обліку, вибір і прийняття управлінських рішень. При цьому бухгалтер виступає в новій для нього ролі кінцевого користувача АРМу.

Впровадження АРМБ одночасно з організацією децентралізованої системи оброблення облікових даних зумовлює інтеграцію облікової інформації в єдиній БД.

Організаційно ІТ обліку на ПЕОМ реалізується мережею АРМів, що створюються в місцях виникнення та використання інформації, охоплюючи не тільки власне бухгалтерську, а й виробничо-оперативну інформацію. Мережа АРМів може організовуватися за одно-, дво- і багаторівневою структурою. За цим принципом їх класифікують на АРМи нижчого, загальногосподарського рівня та зведеного обліку.

АРМи нижчого рівня використовують для оформлення первинних документів, ведення цехової локальної БД, оперативного введення даних про випуск, рух деталей і напівфабрикатів, складання звітів цехів про залишки та використання матеріальних цінностей, передачі первинних документів і звітів, а також їхніх аналогів на ГМД або каналами зв'язку на загальногосподарський

рівень системи. АРМи нижчого рівня мають функціонувати в режимі реального часу. При цьому в одному процесі поєднуються оформлення первинного документа і введення інформації в ПЕОМ.

Відповідальність за підтримання та ведення БД покладається на користувача ПЕОМ. Для контролю в системі кожного АРМу необхідно реєструвати дату господарської операції, номер документа, що вводиться в оброблення, і код особи, яка виконала реєстрацію операції. Має бути передбачений також санкціонований доступ до цієї інформації, щоб виключити дозапис, вилучення або виправлення даних.

На АРМах нижчого рівня формуються первинні машинні записи, що відображають господарські операції в натуральних розмірах.

Основу технології облікового процесу складає ведення на АРМах внутрішньомашинних електронних облікових реєстрів, сукупність яких може бути названа «динамічною книгою» користувача. Внутрішньомашинні облікові реєстри мають подвійне значення: вони виступають як файли й одночасно як вихідні відеограми, що можуть бути видані в повному обсязі або фрагментарно за певний період.

На АРМах нижчого рівня здійснюється ведення облікових реєстрів з поточного контролю й оперативного управління.

АРМи загальногосподарського рівня на ділянках обліку забезпечують введення і контроль інформації АРМів нижчого рівня, ведення хронологічних та систематичних електронно-облікових реєстрів на ділянці обліку (комплексу завдань), регламентне відображення їх на екрані дисплея або друк і виведення за запитом.

На кожному функціональному АРМі обліку загальногосподарського рівня проводиться формування стандартних уніфікованих машинних бухгалтерських проведення за групами синтетичних рахунків для ІБ АРМу зведеного обліку та звітності.

На АРМі зведеного обліку здійснюють введення і контроль машинних носіїв АРМ ділянок обліку або через ЛОМ – облік та відображення введених записів.

АРМи зведеного обліку забезпечують ведення електронних облікових реєстрів аналітичного обліку за синтетичними рахунками, регламентне або за запитом відображення облікових даних, формування й відображення даних для складання звітності. На рисунку 1 зображено організацію АРМБ за функціональним принципом.

Основою ІТ ведення автоматизованого обліку є внутрішньомашинна файлова система АРМу. При цьому ІФ даних БО на МД знаходиться в розпорядженні працівника конкретного АРМу. Це відповідає принципам повної персональної відповідальності працівників за обліковий процес, а також функціональній незалежності ресурсів АРМів під час облікових робіт.

Інформаційне забезпечення завдань із БО може складатися з розподілених файлових систем (БД) окремих АРМів або бути єдиною БД локальної мережі цих АРМів.

До складу файлової системи АРМу входять наступні елементи:

1. Допоміжні файли заготовок форм первинних документів (документограм). У процесі документування господарських операцій користувач бачить на екрані дисплея відповідну форму і з використанням клавіатури вводить у документ оперативні дані та ключові реквізити, за якими система автоматично заповнює графи НДІ і виконує потрібні обчислення. Одночасно введений запис надходить у файли вхідних форм відповідно до прийнятої в них систематизації даних.

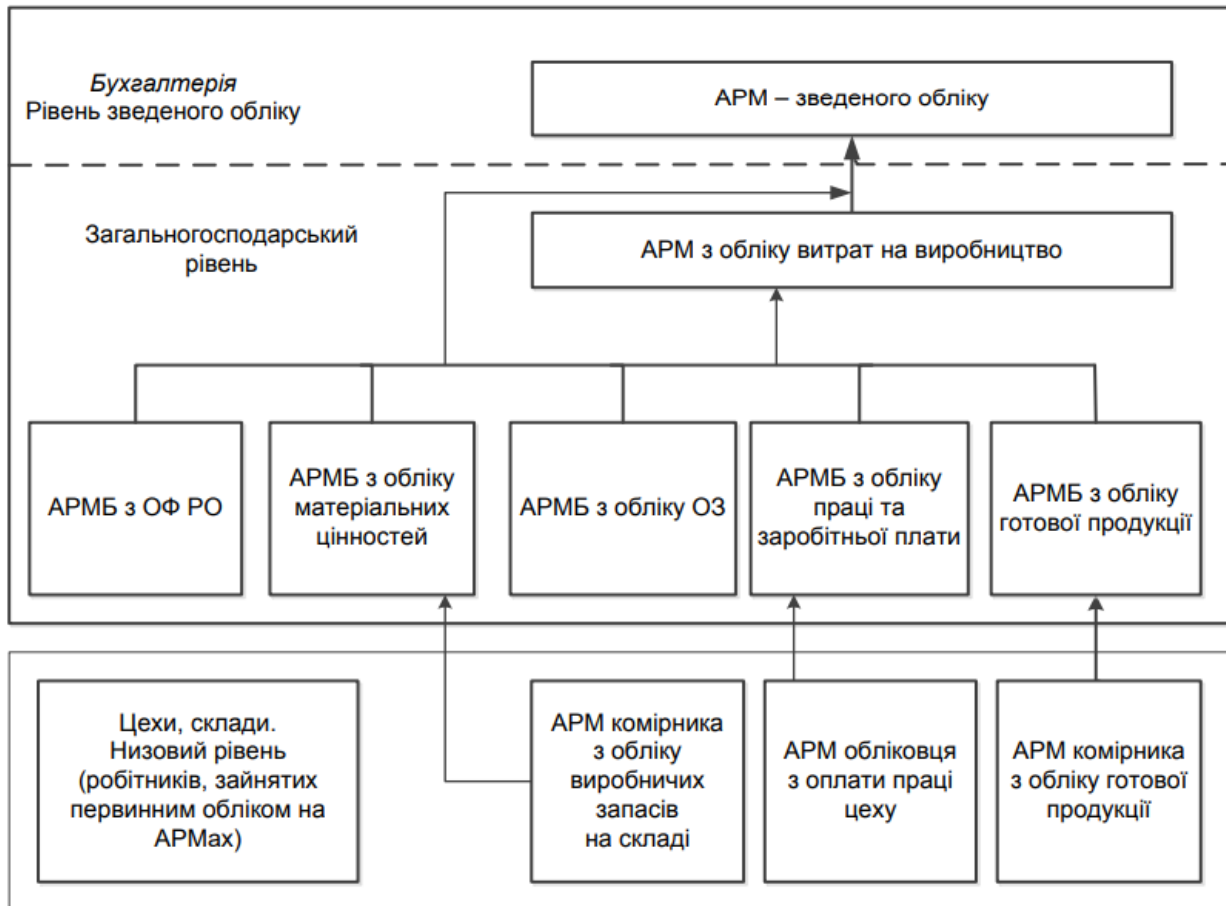

Рисунок 1. Організація АРМБ

2. Довідкові файли класифікаторів, призначені для розшифрування кодових позначень у вихідних повідомленнях.

3. Допоміжні файли заготовок форм регламентних вихідних регістрів – ВГ (відеограм), які створюються в разі використання спеціальних засобів ПЗ, що оперують табличними (сторінковими) файлами.

4. Інформаційні файли норм витрати ресурсів.

5. Інформаційні файли первинного обліку.

6. Файли з інформацією минулих періодів (формується автоматично).

Основу системного автоматизованого оброблення облікових даних складають файли синтетичних рахунків (БД зведеного синтетичного й аналітичного обліків та звітності).

Записи господарських операцій у файлах синтетичних рахунків мають однакову структуру і включають як за дебітом, так і за кредитом вартісні показники (в аналітичному обліку – також кількісні), період здійснення господарських операцій, класифікаційні угруповання (в синтетичному обліку –

код рахунку і субрахунку, в аналітичному – додають також підрозділ, в якому проводиться операція, й об'єкт обліку). Файли синтетичних рахунків заповнюються автоматично на основі файлів первинного обліку (хронологічні масиви даних). Кожний запис у зв'язку з подвійністю відображення операцій на рахунках у файлі фіксується двічі: за рахунком, що кредитується, та за рахунком, що дебітується (контрольне значення інверсії бухгалтерських записів).

Можливим є об'єднання файлів фізично (наприклад, про план та надходження готової продукції на склад; про залишки та рух матеріалів).